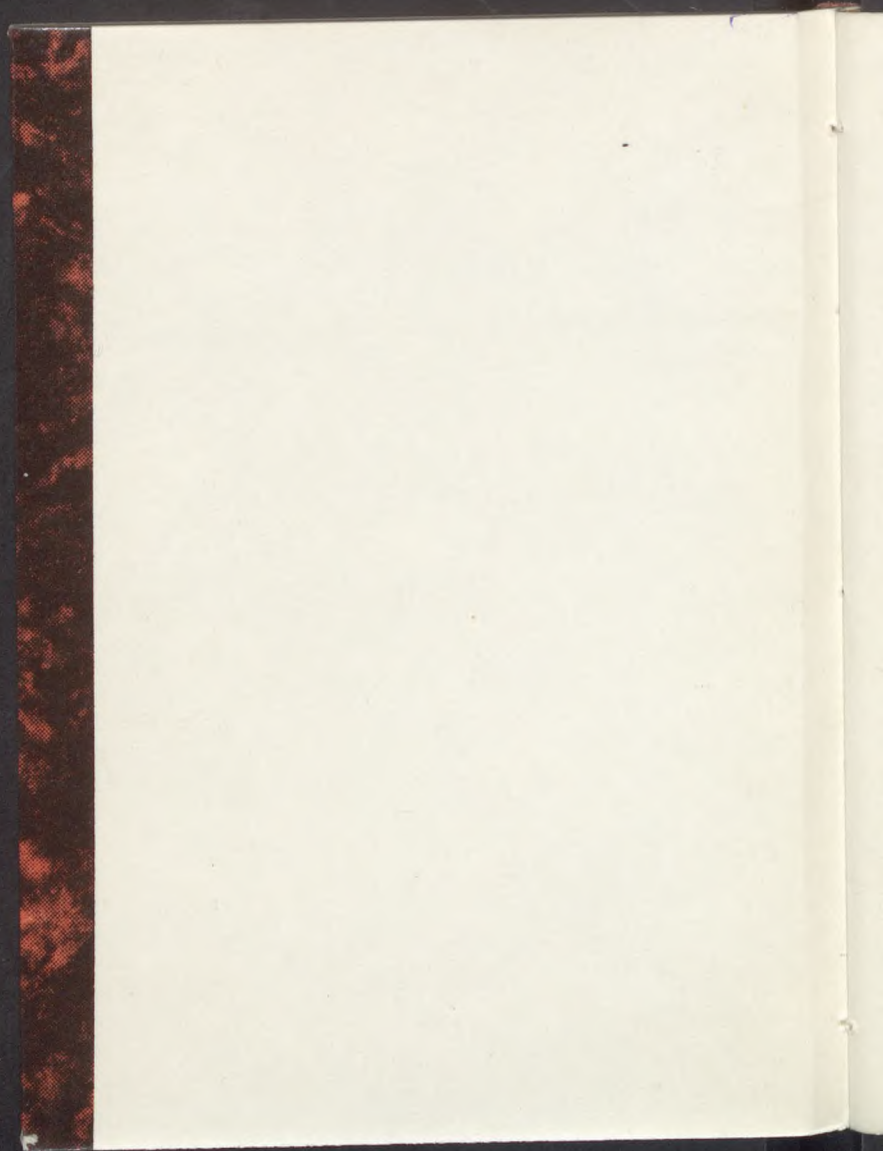
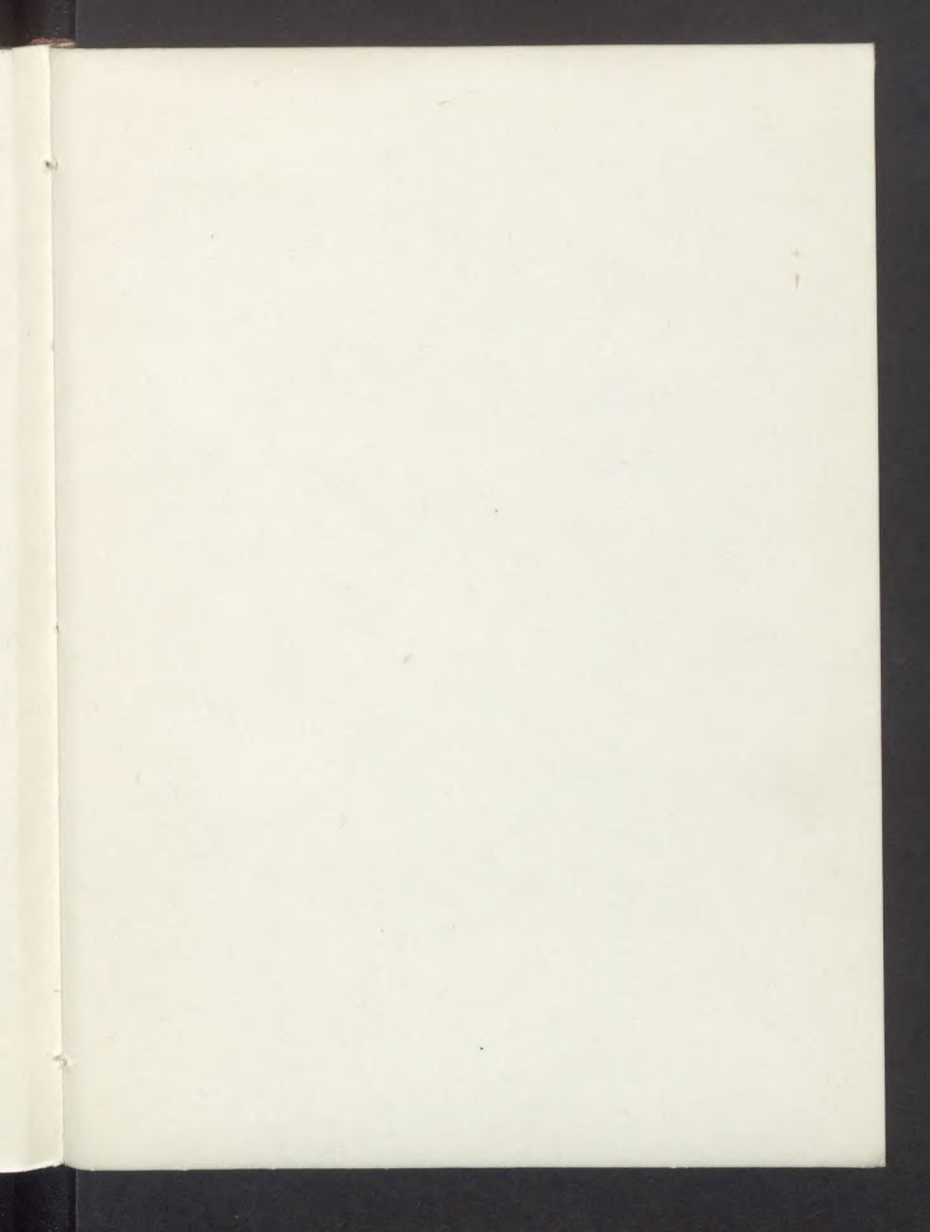
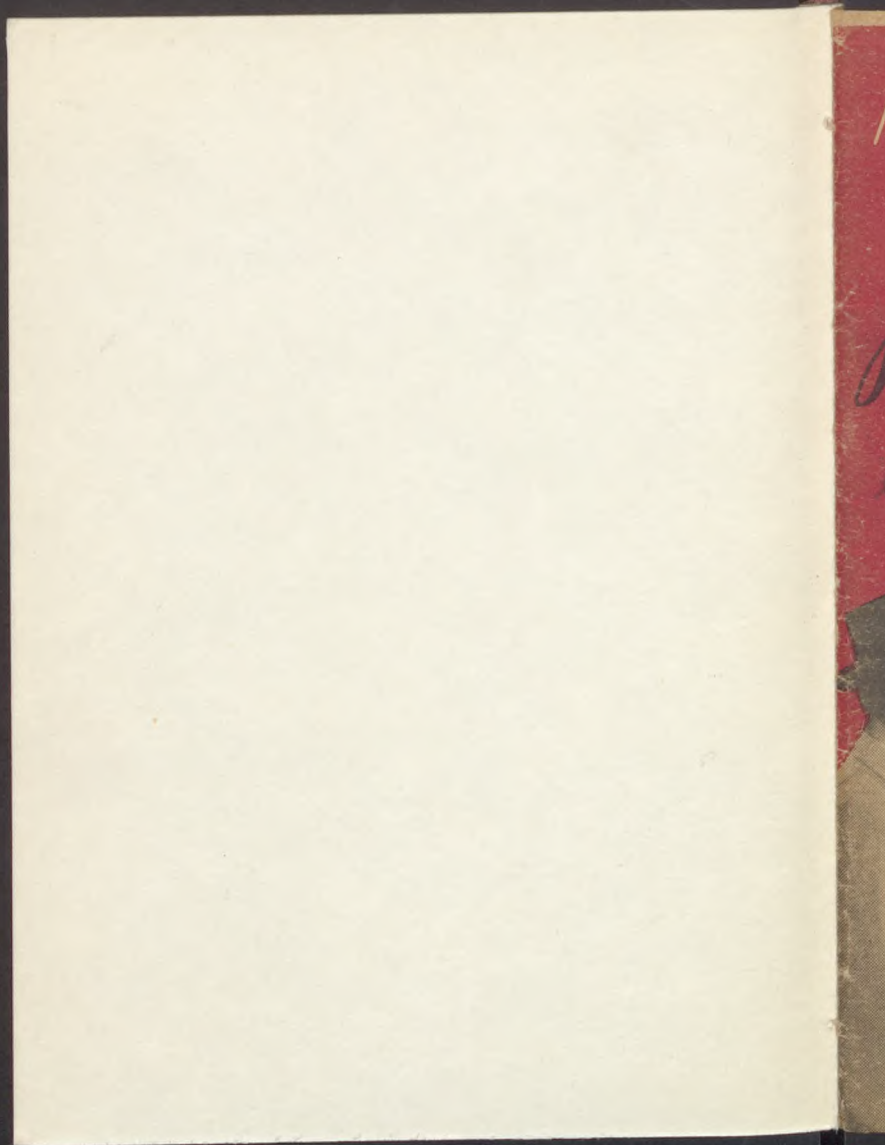

18.505/

73

18505

NAGY LAJOS

25
SZÁZEZREK
KÖNYVE

*Ha pénz van
a zsebben*

be

20

Karády Katalin

**az Ön
segítségét
kéri!**

Gyűjtsön használt, **régi** vagy **törött
hanglemezt**, mert új lemezt csak
így tudnak tovább gyártani!

Egy kiló régi anyagért
3 pengőt

fizet

**Irodai órák: 9-4.
Telefon 42-77-90.**

DURIUM Kft.

NAGY LAJOS

HA PÉNZ VAN A ZSEBBEN

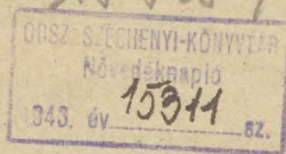
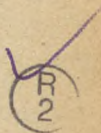
DR. ACHIM ANDRÁS KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST

1157

be

Minden jogot, így a filmesítés jogát is
fenntartjuk.

Felelős kiadó: dr. Achim András.
9207.42. Hungária Nyomda Rt. Budapest
Felelős: vitéz Bánó Lehel igazgató

Bara úr tönkrement. Ma már nem is úr, hanem egyszerűen Bara János. Sőt, csak Bara.

Jókeresetű ember volt, jól élt, de elvesztette az állását, mert összetűzött a főnökével.

A nyugdíjáról lemondott, végkielégítést vett fel, az meg egykettőre elúszott. Bara János most már nemcsak szegény, hanem nyomorog. A nyomorúság meglátszik a külsején is. Azelőtt vidám, sőt hetyke és kövérkés volt. Jól öltözött, minden nap borotválkozott. Ma, elég annyit mondani, hogy pecsétes és gyűrött a kabátja, rojtosodó szélű mellényén egy gomb helyett cérnacafat lóg.

A tekintete aggódó, még a hangja is megváltozott: harsány csengését elvesztette, s rekedtes tompává satnyult. Csak ha dühös lesz Bara János, akkor kap új erőre a hangja.

Állást keres, de sehol sem kap. Csak néha jut

valami alkalmi munkához s azt persze rosszul fizetik meg.

Már csaknem reménytelenül folytatja próbálkozásait. Remény, valami életkedv csak akkor dereng fel a lelkében, amikor véletlenül néhány napi keresethez jut. Olyankor aztán azt hiszi, hogy most már vége a megpróbáltatásnak, most már majd minden jóra fordul. Összeszedi magát, úgy ahogy rendbeszedi zilált külsejét és új útra indul, állásért, vagy más keresetért. Menetközben még fütyörész is.

És nem fárad el, amíg megérkezik, mondjuk az Első Magyar Szappangyártó R. T. irodájába, ahol éppen kísérletet akar tenni. Csak akkor lohad le a kedve, amikor olvassa a falra kiakasztott táblát:

*„Ügynököknek, házalóknak és kéregetőknek
tilos a bemenet.”*

És a másikat:

„Állás nincs!”

A kedve lelohad, de nem törik meg egészen. Mégis csak bemegy, s eljut az igazgató előszobájáig. Nem, ma nem hagyja magát, — ez az elhártozása. Hiszen osztálytársa volt az igazgató, Földes úr, talán még emlékezik is őrá!

Kedves arcú, mosolygó szemű leány fogadja, a titkárnő.

Ó, Bara úr már ismeri ezeket a szelíd angyalokat. Ők valóságos szeretetet mutatnak a szegény ember iránt s úgy tesznek, mintha pártját fognák. Szelíd, barátságos hangon mondják el neki mindazt, amit tudnia kell:

„Az igazgató úr jelenleg beteg. Az igazgató úr most, sajnos, nincs itt. Az igazgató úr elutazott, csak egy hónap múlva jön haza. Az igazgató úr ma már itt volt, de telefonhívásra a minisztériumba kellett mennie, ma már nem is jön be. Az igazgató úrnál most vannak, tárgyal, különben is ma nincs fogadónapja, talán máskor tessék megpróbálni.“

Csakugyan, a mosolygós szemű titkárnő kérelhetetlen:

— Az igazgató úr nincs itt, — mondja nyájasan.

Elég szép tőle, hogy nem teszi hozzá:

„Nem is volt itt és nem is lesz itt többé soha“.

— Talán előjegyzem önt a jövő héltre. De még jobb lenne, ha a címét íthagná! Majd postán kap értesítést.

Bara János valami gorombaságot szeretne mondani a titkárnőnek, de nem jut eszébe sem-

mi. Lenyeli még a szándékot is és hajlongva ő is mosolyog.

Nem vész össze a nővel, nem, mert még nem tágit. A jövő héten igenis, megint eljön.

És csakugyan, egy hét múlva újra elindul az Első Magyar Szappangyártóhoz.

Csakhoggy akkorra a kis pénze már elfogyott. Ezért hát elfárad, mire a Külső Sárfolyam-útra ér.

Megint elolvassa a jólismert táblákat. Sőt már a kaputól az irodaépületig vezető kis kerti úton olvassa, hogy:

„A före lépni tilos!”

Mégis némi enyhe bizalommal megy be a vöröstéglafalú épületbe, ahol az iroda van.

Ugyanaz a titkárnő fogadja, aki a multkor. Megint mosolyog, megint nyájas, s már mondja is, mintha leckét mondana fel:

— Az igazgató úr, sajnos, nincs itt, nem is volt itt és nem is lesz itt.

És nem pirul el, még a szeme se rebben meg, amikor az igazgató véletlenül kilép a szobájából s láthatóvá válik. Szigorúan néz az előtte álló s máris hajlongó gyanús idegenre, amikor a tekintete hirtelen megenyhül. Megismeri a régi cimborát.

Jól megnézi, látja a szegényes ruháját, a megviselt arcát s kissé zavartan kérdezi:

— Engem?

Csak ezt az egy szót mondja, mert még nem határozta el, hogy tegezni pedig nem fogja.

— Igen, — rebegi Bara, s még megtoldja: — ha nem vagyok alkalmatlan. Talán ... nem vagyok ismeretlen, ugyebár?

Igy mondja Bara János is, nem meri úgy kérdezni, hogy: talán megismérsz?

— Tudom, emlékszem. Bara ... Bara János.

— Igen.

— Tessék!

És az igazgató bebocsátja Barát a szobájába. Bara feszeng, hajlong, megpróbál nyöszörögni, féligmeddig szándékosan is. Az igazgató nyájasan néz a szeme közé. Azután jól végigmustrálja az egész alakot, s látja, hogy no ez a szegény fráter sem állhat valami jól. Ez bizony kérni akar valamit. De mit? Talán könyvet árul? Vagy gyűjt valmire, százalékért? Vagy talán ... no, majd kiderül a vallatásnál.

Nem örül tehát Barának, de nem is komorul el miatta. Semmi különös nem történik egyelőre, minthogy az igazgató úr elhatározta s nyomban még is kezdi a magázást:

— Foglaljon helyet.

És rámutat az asztal mellett álló székre...

Bara leül és vár.

Várnia kell, mert az igazgató előbb leveleket néz át, majd telefonon hívják fel, azután alá kell neki írnia egy csomó aktát.

Bara ül és vár. Reménykedik. Hisz oly jósgos az igazgató tekintete, s oly lágy a hangja.

Végül megszólal az igazgató:

— Minek köszönhetem a szerencsét?

No lám, ez is milyen szépen hangzik. Bara János bele akar kezdeni a mondókájába, de az igazgató egy kis magánbeszélgetést kezd vele:

— Megöregedtünk.

— Hát... igen.

— Régen volt, amikor egy padban ültünk.

— Hát... igen.

— Néhányan már meg is haltak közülünk.

— Hát... igen.

— A tanárok már majdnem mind.

— Hát... igen.

Az igazgató ezt a csevegést megúnja, de szelíden szól:

— Térjünk a tárgyra. Mivel szolgálhatok?

No most! Most kellene megragadni a szeren-

esét! Bara János beszélni akar, de nem tudja, hol kezdje. Ötöl-hatol, verejtékezik kínjában:

— Hát kérem szépen... igazgató uram...

Beszél, beszél, de kerülgeti a lényegét, mint macska a forró kását.

Egyszer aztán kinyögi, hogy neki bizony valami állás kellene. Mindegy, akármiféle állás. Az is jó lenne, ha más nincs, hogy ügynöknek alkalmazták. Mert itt az utolsó óra, őt és családját a teljes elpusztulás fenyegeti.

Az igazgató, Földes igazgató úr, nyugodtan hallgatja. Nem érzékenyül el, mert sok ilyen kérést, panaszt hallgatott ő már meg azon a helyen, ahol ül. Csupán elmereng Barán. Szegény ember, hát ide jutott! Kár érte, jó fiú volt. Nem volt valami jeles tanuló, de jól tornázott. Kicsit verekedős is volt. És nagyon kötekedő. Még a tanárokkal is. És erős volt. No, ez már nem látszik meg rajta. Megöregedett, fáradtnak látszik, félénk is és gyámoltalan, bizony nem ügynöknek való. Hogyan tudna az ilyen ember üzleteket szerezni?

És beszélni kezd az igazgató:

— Állás, sajnos, nálunk nincs. Nem hogy felvennék, hanem inkább elbocsátok embereket. Hiszen tudja, hogyan van ma a szappannal.

Hiány van nyersanyagban, így hát ebben a szakmában ügynökre sincs szükség.

Bara János megadja magát a sorsának, tompán néz maga elé. Ezt is rosszul teszi, mert az igazgató nyomban azt gondolja: lám, hát lehetne-e ez a szegény fráter ügynök, amikor az első védekezésemre meghátrál?

Nem harcol, nem akar meggyőzni, nincs egy ellenvetése sem.

Bara János érzi, hogy valamit mégis mondania kellene, hiszen nem lehet rossz ember ez a Földes. Megpróbálja hát:

— Akkor talán...

Az igazgató úr rosszat sejt. Talán pénzt akar kérni a szerencsétlen? A szavába vág:

— Hanem nézze csak, adok magának néhány ajánló sort egy kollégámhoz. Tudja, a textil, azoknak jól megy még ma is, és azt hiszem, hogy az én ajánlásomnak meglesz az eredménye.

Elővesz egy névjegyet, ír rá néhány sort, borítékba teszi, megcímezi és átnyújtja Barának:

— Menjen ezzel az Első Magyar Kötött-Szövött értéhez. Ott jelentkezzen Fekete igazgató úrnál.

Bara feláll, hajlong, hálásan köszöni a jóakaratot.

— Sok szerencsét! — mondja szívélyesen az igazgató úr és kezét ad Barának.

Bara János hajlongva kerül ki a szobából, a titkárnőnek azt mondja, hogy kezét csókolom, az kegyesen viszonozza a köszönését, Bara elmegy.

Künn az utcán lassan kezd eszmélni. Tehát nem ért el semmi eredményt. Kudarcot vallott. Hiába volt olyan alázatos. Nyöszörgött, könyörgött, hasztalanul. Ezt pedig még mostanában, le-tört állapotában sem szokta így csinálni. Dehát hiába, napról-napra jobban fél a sorstól, s most már fáradt, elgyötört, nincs benne semmi erély, Mégis... elhibázta az egészet. Nem kellett volna ennyire megalázkodnia. Azzal kellett volna kezdenie, hogy letegezi a nyávalyás Földest. Más ember megölelte volna, megveregette volan a hátát s elkiáltotta volna: no, öreg cimbora, hogyan állunk? Régóta nem láttalak, rosszcsont!

Amint megy az utcán, lassankint forrni kezd benne a düh. Megrándul az ökle, hangosan beszél magában, elmondja, amit a derék igazgatónak, volt iskolatársának kellett volna a szemébe vágnia, amikor azt mondta, hogy állás, sajnos, nincs. Hogy a fenébe ne lenne? Akkor marha nagy vállalatnál? Nincs, ha nem akarják. De ha akar-

ják, akkor van. Ahol többszáz alkalmazott van, ott jut egy kis fizetés még egynek. Nincs állás! Hogyan szabad ilyesmit egy volt pajtásnak mondani? Hát nincs emberi kötelesség? Hát nem szégyenli az igazgató úr, hát nem szégyelsz, te Földes ilyent mondani? Nem sül le a bőr a képedről? No, te Földes, nem voltál rossz fiú diákkorodban, de csuda komisz fráter lettél vénségedre.

Hiába, most már mindent elműlasztott, szerencsétlenül járt. Megalázkodott, kért, zsebre vágta a könyörtelen elutasítást és eltávozott. Így cselekedett. Ostobán, mafla módra. Hanem egyszer majd kitör! Egyszer majd szétveti bilincseit s valaki előtt ott áll majd, új életre kelve, a másik Bara, aki még nem halt meg, csak szunnyad benne.

Nagysokára csendesül le. És megy, most már nyugodtabban, az Első Magyar Kötött-Szövött-höz, Fekete igazgató úrhoz. Muszáj mennie. Vajjon érdemes-e? Mi fog ott történni? Alig pislákol benne egy halvány reménysugár.

Fanyarképű titkárnő fogadja, sandán néz rá. Amikor az igazgató úr iránt érdeklődik, hogy ott van-e, lehet-e vele beszélni, a titkárnő rögtön mellének szegezi a kérdést:

— Milyen ügyben?

Persze, milyen ügyben! Mert nem könnyű az igazgató úr elé jutni. Sok a dolga, kevés az ideje. Kéréssel nem szabad zavarni, a kedvét rontani. Főlöskéges is, mert hát annyi kérés lenne a világon s lehet-e azokat mind teljesíteni? Tehát semmi kérés! Kérni, követelni, elvinni tilos. Ilyen ügyben az igazgató úr nem fogad.

Milyen ügyben!

A látogatóknak kis cédulát kell írniok, egy űrlapot kitölteniök, ráírni a nevüket, lakásukat és megjelölni az ügyet, amelyben fogadásukat kéri.

Bara Jánosban egy pillanatra életre kel a másik Bara János s azt gondolja, hogy jó volna egy ilyen cédulára ráírni: a spanyolviasz újból való feltalálása ügyében. Vagy: beszélgetni akar a cserebogarak halhatatlanságáról. Avagy: tízmilliót szeretne ajándékozni az Első Magyar Kötött-Szövöttnek.

Milyen ügyben tehát?

A titkárnő elveszi Bara Jánostól a levelet, s te-kintettel a küldőjére, beviszi az igazgatóhoz. A levél megteszi hatását: alig öt perc, s Bara János már benn áll az igazgató úr előtt. Az elolvassa még egyszer, mert már nyilván elolvasta a név-jegyre írt sorokat, s rögtön közli:

— Állás nálam nincs.

Bara János talán már mehetne is. Csak tehetlenségében marad. Kínos csend következik, majd Bara könnyörögni kezd:

— Állás nincs, azt gondoltam. De talán ügynöknek ha méltóztatna felfogadni.

Az igazgató úr kijavítja:

— Az ügynököket mi nem felfogadni szoktuk, hanem megállapodunk velük.

— Igen. Megpróbálnám, ha lenne olyan kegyes hozzám az igazgató úr.

Ez halkan, rekedten kerül ki belőle. Az igazgató nyugodtan ránéz, megnézi tetőtől talpig:

— Dolgozott már ebben a szakmában?

— Még nem volt alkalmam.

— Akkor nem használhatom.

— Kérem, az ember beletanul.

— Ez nem iskola. Az üzletkötéshez gyakorlat kell.

— Azt hamar megszerzi az ember.

— Már aki! Az üzletszerzés nem könnyű dolog. Rátermettség is kell hozzá. Némely ember sohasem tanulja meg. Nagyon sajnálom, de ezt Földes igazgató úr is tudhatná.

Bara János most szó nélkül felállt volna, ha eddig is ült volna, már ha az igazgató leültette

volna. Mit tegyen hát Bara János? Kitörjön? Rávesse magát erre a kőszívű szörnyetegre és megfojtsa? Vagy rogyjon térdre és kezdjen zokogni? Mit tegyen?

Fekete igazgató úr azonban szintén nem volt rossz ember. És neki is aggodalmai támadtak, hogy az előtte álló szerencsétlen alak végül is majd könyöradományt kér tőle. Megszólal tehát újra:

— Hanem adok magának néhány ajánló sort.

És elővette a pénztárcáját, hogy névjegyet keressen benne. Nagy, vaslag pénztárca volt, tele rengeteg pénzzel, csupa százassal.

Az igazgató kivett egy névjegyet, s azt letette maga elé az asztalra. A pénztárcát is letette, kissé odább. És a kezébe vett egy tollat.

Mialatt ezt az egy-két mozdulatot végezte, odakünn a titkárnő szobájában megszólalt a telefon s néhány pillanat múlva a titkárnő bedugta a fejét:

— Egy hölgy akar igazgató úrral beszélni. Átkapcsoljam?

Az igazgató letette a tollat. Ránézett Barára, kicsit habozott, de aztán felelt:

— Kimegyek a telefonhoz.

Fürgén kisietett, de félig nyitva hagyta maga után az ajtót.

Bara János egyedül maradt. A pénztárcát nézte önkéntelenül.

Nézte, nézte a tárcát, a benne lévő rengeteg pénzt. Rámeredt, mint kígyóbűvölő a kígyóra s a — pénz bűvölte meg őt. Állt és bámult, a szeme kitágult, a szája kinyílt, mozdulni nem tudott, mintha hipnotikus álomba esett volna.

Mozdulni nem tudott, de érzékei működtek, a szeme látott, füle hallott. Odakünn a másik szobában az igazgató beszélt a telefonba:

„Igen, igen. Este hétkor, a szokásos helyen. Hallom. Persze, hogy együtt vacsorázunk. Tudja, ma kimenőöm van. A feleségem társaságba megy römizni. Hallom, hallom, csak mondja. Csak tessék, hallom, ráérek, nincs nálam senki.“

Bara János most meg tudott mozdulni. Nincs nálam senki! — ezekre a szavakra a karja meg-rándult. Tehát ő, a magafajta ember, senki! Ott a pénz az asztalon. Akinek ennyi a pénze, annak ő nulla.

Az igazgató beszélt tovább:

„Csak mondja el, hallom. Értem. No és? Nem értem azonban, hogy mit akar magától az a Her-

telendy. Hogyan? No hát ez vérlázító! És maga mit mondott neki?

Bara János ebben a pillanatban mintha felébredt volna. Itt áll egyedül a szobában, előtte a rengeteg pénz, az igazgató künn beszél a telefonba, még nem fejezte be, még nem is fejezi be, mert hiszen arról van szó, hogy mit mondott a nő annak a bizonyos Hertelendynek. Még van tehát idő!

Odalépett az íróasztalhoz, kivett a pénztárcából egy ... kettő ... négy ... öt darab százast. A pénzt a kabátja zsebébe dugta és ... leült az íróasztal mellett álló karosszékbe.

Ezútan egyszerre nyugalom szállta meg. Igen, pillanatnyilag minden rendben van. Nem fél az étlettől, a betegségtől, a haláltól, különben sem fog meghalni soha, nem fél tettének esetleges következményeitől, nincs semmi báj, mert pénz van a zsebében.

A másik szobából tovább hallatszottak az igazgató szavai. Bara János már nem is figyelt rájuk. Jóleső bódulatban ült, s csak értelmetlen töredékeket hallott:

Tehát hétkor ... rendben van ... hallom ... nem, nem kések el. Tudhatja, hogy mindig pon-

fos vagyok... Viszontlátásra, csókolom a kezét."

Es Bara mosolygott.

Jött aztán be az igazgató. Odakünn ő is mosolygott, de ahogy a szobába lépett, a mosoly hirtelen eltűnt az arcáról s megint komoly, sőt szigorú lett. Láthatólag megrökönyödött azon, hogy Bara János úr benne ül a karosszékekben. Csaknem rászólt, még a száját is kinyitotta már.

Mit mondott volna neki? Azt, hogy kérem, álljon fel! Ez illetlenség! Nálam csak az ülhet le, akit én helyel kínállok!

No de nem szólt, hanem most már mielőbb el akarta intézni kellemetlen látogatóját.

Visszaült az asztalhoz, hogy végre megírja az ajánló sorokat, ha már egyszer megígérte. Már belemártotta a tollat a tintába, amikor tekintete az asztalon heverő pénztárcájára esett. Egy oldalpillantást vetett Barára s nagyot kiáltott:

— Irénke!

Bedugta megint a fejét Irénke, a fanyarképű titkárnő.

— Irénke, küldje be az altisztet. El kell vinnie tízezer pengőt az Építő Bankba. Ma esedékes az első részlet.

— Rögtön küldöm, — felelte Irénke s visszahúzta a fejét.

Bara János úgy látta, hogy máris elbukott. Mert ha az igazgató leolvassa a tizezer pengőt, akkor kiderül, hogy hiányzik a pénzből. Igen, most mindjárt leleplezik, s neki vége. Csak most tudta meg, hogy mit cselekedett.

Semmi izgalmat nem érzett azonban. Így is jó. Talán így a legjobb. Talán azt is akarta Bara János, hogy leleplezzék. Lopott, csak azért, hogy mindjárt megfogják. Nem fél, nem bánja, ha nem szabadul a kelepceből, ha börtönbe is kerül, legalább majd nyugalma lesz. Csak már jöjjön az az altiszt, csak már kezdődne a pénzolvasás. Leleplezik, elfogják, bűnhődik, megérdemli.

Irénke sikoltozó hangon kiabált odakünn:

— Tóni! Tó-óni!

Az igazgató hangosan kiszólt:

— Különben várjon! Hagyja most, majd csak azután küldje be! Előbb el akarom intézni ezt a ... ezt az embert.

És most újra nekikezdett, hogy csakugyan megírja már az ajánlást. Harmadszor mártotta bele a tollat a tintába.

Bara János azonban rászólt, még a kezével is leintően legyintett egyet:

— Hagyja csak, igazgató úr! Nem kell nekem az az ajánlás!

A szavai váratlanul hangosan, erőlyesen esendültek.

Az igazgató keze egyszerre elakadt. Felütötte fejét, s ingerülten nézett Barára. Bara János gúnyosan mosolygott a szemébe:

Igen, azt mondtam, hogy nem kell az ajánlás. Az ilyen ajánlás nem ér fabatkát sem. Ezt ön épp olyan jól tudja, mint én, hiszen Földes barátomtól is ajánló levéllel jöttem ide. És mi lett az eredmény? Egy másik ajánlás. Az egyik rugna a másikhoz, mintha én futball-labda lennék.

Az igazgató meglepődött. És elpirult zavarában. Mert ez a Bara János úgy fején találta a szöveget, hogy jobban nem is lehetett volna.

Valamit mondani akart, valami nagyon górombát, de úgy érezte, hogy az csak valami olyan lehetne, hogy: most már takarodjon a szemem elől, menjen a fészkesfenébe! — de erre még nem látott elég okot, még türtőztette magát. Egyelőre enyhébb módon akarta kitessékelni Barát és akadozva az indulattól, ezt dadogta:

— Akkor hát ... kérem ... igazán nagyon sajnálom.

Bara János kajánul mosolygott. És azt gondolta: Áhá, dadog már! Most már majd ő dadog,

én pedig, azt hiszem, egész folyékonyan fogok beszélni.

Rá is kezdte:

— Köszönöm, sajnálkozásra nincs szükségem. Mirevaló lenne a sajnálkozás? Hiszen nem történt semmi baj. Én üzletet akartam önöknek csinálni, felajánlottam a munkámat és jelentékeny ismeretségi körömet...

Ezeknél a szavaknál Fekete igazgató úr homlokán a ránc felszaladt egészen a hajáig, jeléül annak, hogy most már igazán kezd érdeklődni. Bara János folytatta:

— Mondom, mindezt felajánlottam, nem kellett, ezzel készen vagyunk. Bár nagyon csodálkozom az elutasításon, illetve az elzárkózáson, hogy helyesebben fejezzem ki magamat.

Az igazgató feszengett a székén, ámult, nagyokat lélegzett, s végül szinte kétségbeesve folytatta:

— De hát mégis... hogyan képzelte ön? Hogy csak így ide beállít az utcáról és mi rögtön alkalmazzuk?

Bara gúnyosan nevetett:

— Az utcáról? Mit jelent ez? Mert szó szerinti értelmé nincs. Ön nem az utcáról állít be ide naponként? Nem az utcáról, hanem az égből?

— Jó, jó, hagyjuk ezt, ne a szavakon nyargaljunk. Arról van szó, hogy ön üzletszerzőnek ajánlkozik. Holott sajátmaga elismeri, hogy nincs sem gyakorlata, sem szakértelme.

— Ugyan kérem! Azt csak bírzza ön rám! Gyakorlat! Bárki, ha elkezd valamit, akkor még nincs gyakorlata. A gyakorlatot az ember gyakorlás közben szerzi meg. Szóval munkaközben. A szakismeretet is. Ön talán textiligazgatónak született? Kicsi korában talán verték, ha nem igazgatott egy nagy gyárat?

Az igazgatónak az álla leesett a bámulattól. Mi történt ezzel az emberrel, hogy egyszerre ilyen szemtelen lett? Nem is tudott mit felelni, csak bosszúsan legyintett és ezt mondta:

— Ne beszéljen ön énrólam. Én előbb tanultam, mielőtt gyárigazgató lettem.

— Én is tanultam! — vágta ki Bara János.

— Ugyan mit?

— Kijártam az élet iskoláját. Az ügynököléshez ez is elég. Nem kell ahhoz egyetemi végzettség. Mit óhajt ön tőlem, talán közgazdasági doktorátust? Nevetséges.

— Hagyjuk kérem! — nyögte az igazgató.

— Nem hagyom én. Dehogy hagyom. Ha már itt vagyok, elmondom, amit akarok. Hogy lássa

őn, amit látnia kell. Az ügynököléshez fellépésre van szükség. Fellépésre, erélyre, érvelésre. Itt akasszanak fel, ha ötven év előtt elszakad ez a vacak, amit az Első Magyar Kötött-Szövöttárugyár részvénytársaság gyárt, s amit önnek potom pénzen áll módjában megvásárolni, még hozzá részletfizetésre, illetve letagadásra. Így. Szédíteni kell a vevőt.

Bara János elkezdett nevetni. Nem is a magáviccén, hanem Fekete igazgató úr gyötrődésén. Az igazgató úr habozik, vergődik, nem meri, nem tudja őt kidobni, mert hiszen ő most ügynöki vizsgát tesz előtte.

— Igen, a fellépés döntő az ügynöknél, — ismételte még Bara János. És gúnyosan tette hozzá:

— Az ügynök fölényes, magabiztos. Az ügynök üzletet akar csinálni és ezért nem hagyja magát könnyen lerázni. Ragad, mint a bogáncs a kutyaszőrbe. Kidobják az egyik ajtón, bejön a másikon.

És fenyegetően nézett szét a szobában, hol van másik ajtó?

Az igazgató fejét két tenyerébe fektette, úgy ült az asztalnál, mintegy leborulva, sóhajtott egy

nagyot s aztán halk, szinte egészen megváltozott hangon elkezdte:

— Mégis... hát... hogyan gondolja — izé... mi is az ön neve? ... no igen, Bara úr.

Bara János fölényesen felelt:

— Igen egyszerűen. Ugy, hogy én önöknek ve-
vőket szerzek s üzleteim után megkapom a szo-
kásos jutalékokat.

— Hát végre is ennek nincs döntő akadály. Megpróbálhatjuk, ha már ilyen erőszakos ember,

Bara János felkacagott.

— Még erőszakos se legyek? Látott ön már
ügynököt boldogulni erőszak nélkül? És csalafin-
tság nélkül?

Az igazgató kelletlenül bólintott: Jaj, csak már
készen lennének és elkostródna ez a szörnyeteg.

De Bara János maradt, nyugodtan ült. Beszélt
tovább. Bár nem tudni, nem azért-e, hogy húzza
az időt, hogy minél későbben leplezzék le. Mert
leleplezik, az szentbizonyos és akkor vége ennek
az egész pajzán csevegésnek, ennek a tízperces
pünkösdi királyságnak.

Ingerkedett tovább a igazgatóval:

— Hát lehet az önök szemetjeit, bocsásson
meg, mostanában csak szemetet gyárthatnak,

ugyebár, lehet azokat egy kis szelid erőszak nélkül a szegény, ártatlan vevőre rásózni?

Még ez is! Az igazgató elnevette magát kínjában. Sok év óta ül ebben a szobában, sok és sokféle emberrel volt már dolga, de ilyen szemtelen alakot még nem látott. Hisz ez olyan, mintha valamitől hirtelen itt a szobában berúgott volna. Olyan, de olyan példátlanul szemtelen, hogy boldogság is rá haragudni, sőt nevetni kell rajta. Ha jól meggondolja az ember, nem is szemtelen ez, hanem valami különös, megrészegült jópofa. Érdemes lenne másoknak is bemutatni, hadd mulassanak rajta. Ez az ember... ez talán még jó üzleteket is tud csinálni!

Ekkora szemtelenséggel, vagy mivel, miért ne? Ki kell próbálni! No, de minél előbb el kell már intézni a dolgát, Tóni van soron, az altiszt, hogy vigye azt a tízezer pengőt a bankba. Már megkezdte, hallani is a hangját, odakünn morog a titkárnővel.

Az igazgató úr, még egy kis habozás után, végleg határoz:

— Jól van, megpróbálkoznék önnel, Bara úr. Jelentkezzen Telek úrnál, a részletosztály vezetőjénél. Majd a titkárnőm eligazítja. Irénke-e-e!

Irénke megint bedugja savanyú ábrázatát:

— Jöhet már a Tóni bácsi?

— Rögtön. Előbb ezt az urat, Bara János a neve, vezesse el Telek úrhoz. Felvesszük üzletszerzőnek. A szokásos írásbeli megállapodást kell vele megcsinálni.

Iréнке visszahúzza a fejét. Bara János még ülve marad. Az igazgató türelmetlenül néz rá. Ugyan, mit akar még?

— Ezzel tehát rendben volnánk, — kezdi újra észbontó nyugalommal Bara úr.

Ugy beszél, mintha gépbe diktálna az igazgatónak. Folytatja:

— A százalék?

— A szokásos. Majd megad önnek minden felvilágosítást Telek úr.

Bara János most elakad. Nincs mit mondania. De nem áll fel, hanem vár. Maga sem tudja mire. Talán arra, hogy jöjjön már az Tóni. Igen, a Tónit fogják majd rendőrért küldeni. Őt tehát és vár. De egyszerre, mintha az égből szállt volna egy gondolat az agyába, megint megszólal:

— Most következik a jutalékelőleg kérdése. Ezt is el kell intéznünk.

Az igazgató hevesen tiltakozik:

— Előleg mincs!

— Muszáj, hogy legyen,

- Előleg nincs!
- Előleg nélkül nincs üzlet.
- Nagyon sajnálom.
- Én még ma el akarom kezdeni a munkát. Nekem már címeim vannak. Én már holnap egy csomó rendeléssel akarok ide beállítani.
- Csak tessék. Majd megkapja a jutalékait.
- Mikor?
- Ahogyan az szokásos. A jutalék akkor esedékes, mikor az első részletek már befolytak.
- No látja, kérem. Csak akkor, ugyebár? Ezért kell nekem a jutalékelőleg. Most mindjárt!
- Előleg nálunk nincs.
- Ha eddig nem volt, az nagyon helytelen. Miből éljen a szegény ügynök addig, míg az első pénzeit megkapja? A levegőből?
- Az az ő dolga.
- Akkor viszont én mondom önnek, hogy: nagyon sajnálom. Ezért hát ne tréfáljon velem az igazgató úr. Kár lenne ezen a ponton elakadnunk, ha már ennyire eljutottunk. Ha már ilyen szépen megértettük egymást. Nekem kell az előleg! Még ha tele lennék pénzzel, akkor is ragaszkodnék hozzá. Elvből!
- Az igazgató úgy ejtette le az öklét az asztalra, hogy az ütésnek is elkelt volna.

— Hát mire gondol? Mennyi előleget akar? De ne értsen félre, csak kíváncsiságból kérdezem. Mert már valóban kíváncsi vagyok rá, hogy mi mindenre képes még ön.

— Ezer pengő előleget kérek.

Az igazgató hirtelen felállt. De olyan mozdulattal, mintha a következővel már rá akarná magát vetni Barára és meg akarná fojtani:

— Mennyit kér? Mennyit mer kérni?

— Ezret.

— Mondja ki még egyszer.

— Ezer pengőt!

— Most látom, hogy egy örülltel állok szemben. Ezer pengőt! Ezer pengő előleget kér csak úgy a két szép szemére. Ilyent még nem hallottam.

— Ezer pengő persze ön szerint rettenetes összeg.

— Hogy a fenébe ne lenne az? Ezer pengőt! Még háromszázat sem adok.

Bara János diadalmasan kacagott fel:

— Hisz' az nagyszerű! Már egyenesben vagyunk. Most ebben a pillanatban beismerte, hogy valami előleget mégis hajlandó adni. Mennyire gondol?

Az igazgató dadogott:

— Semennyire! ... Egy ... legföljebb ... no
igen, kétszáz pengőre.

— Alkudjunk.

— Még annyit sem adok. Ötvenet adok.

— No, de ne lefelé alkudjunk! Ez már vissza-
élés lenne a helyzettel. Azzal, hogy nem fogad-
tam el a háromszázat.

— Kétszázat mondtam.

— Jó. Kétszázat elengedek az ezerből. Legyen
az előleg nyolcszáz pengő.

— Szó sem lehet róla.

— Hétszáz!

— Most aztán elég volt! Most már menjen,
Bara úr!

— Megyek, ha kapok ...

— Háromszázat kap, ha rögtön távozik.

— Hatszázat!

— Irénke-e-e!

— Irénke ismét bedugja a savanyú képét.

— Állítson ki egy előlegnyugtát is ötszáz pen-
gőről.

Irénke szól:

— Rögtön megtesz.

— Bara úr felvesz ötszáz pengőt a pénztárnál.

— De a pénztáros nincs itt. Két órára elment.

Az igazgató felordít:

— Hogyhogy elment? Ki engedte el?

— Az igazgató úr sajátmaga

— É-én? Mikor?

— Félórával ezelőtt. Orvosi rendelésre ment. Megmondta.

— Lehetetlen. Illetve... csakugyan. Már emlékszem rá.

Az igazgató zavarában elpirult. Ezt már szégyelte. Hogy ő elfelejtett valamit. Kivette a pénztárcáját, kivette a pénzköteget belőle, leolvasott öt darab százast s odaadta Bara úrnak.

— Irénke a pénztár nekem fizeti vissza ezt az összeget. Bara úr aláírja a nyugtát... úgy. Most Isten áldja Bara úr, készen vagyunk. Sok szerencsét!

Bara úr zsebre vágta a pénzt, megköszönte röviden, kicsit habozott, majd meghajolt:

— Ajánlom magamat.

— Az igazgató nem köszönt vissza. Hanem nagyot ordított:

— Tő-óni!

Most meg már Tóni tűnt el.

— Hol a csodában mászkál az a vén trotli?

A titkárnő kisietett a folyosóra, hogy megkeresse Tónit.

Bara János, ahogy kikerült az igazgató irodá-

jából, megállt. Most döbönt meg igazán örma-
gától. Mit tettél, szerencsétlen Bara János! Isten
elvette az eszedet. Olyan szegény voltál már, hogy
a pénz látása megtébolyított. Ha egy őrangyal
nem fog kézen s nem vezet ki a kelepceből, el-
vesztél örök életedre. Jaj, szegény Bara János.
Próbáld meg még az utolsó lépést.

Bara János a zsebébe nyúlt, kivette a pénzét s
mintegy biztonság okából megolvasta. Igen, ezer
pengő az, tíz darab százas.

Visszafordult s torz mosollyal lépett be az igaz-
gatóhoz. Az, amint meglátta, valósággal felhör-
dült:

— Mit akar még tőlem, maga szerencsétlen?
Nem fél, hogy vége szakad a türelmemnek?

— Csak nyugalom, igazgató úr! Csígvér! Nem
kell ilyen indulatosnak lennie. Megárt az egészsé-
gének. Bocsásson meg, ha azt kell megállapíta-
nom, hogy máris nagyon szórakozott. Igen, igen!
Mert, amint kiléptem a másik szobába s megol-
vastam még egyszer a pénzt, amit kaptam öntől,
hát a legnagyobb csodálkozásomra, mondhatnám
megdöbbenésemre látom, hogy ön tévedésből
nem öt, hanem tíz darab százast adott.

— É-é-én? Lehetetlen.

— Ugy van, ahogy mondom.

Engedély száma:

41,468.42.

M. E. III.

— Ismétlem, lehetetlen.

— Itt van, lessék megolvasni. Tíz darab százas. Őt tehát visszajár önnek. Tessék. Csak ezért voltam bátor visszajönni. Különben bocsánatot kérek.

Az igazgató megkapaszkodott az asztalba, csak nézett, tádogott, egy szót nem tudott mondani, de talán nem is tudott mit gondolni.

Most már Bara János is igyekezett, hogy minél előbb eltűnjön. Megy, siet dolgozni! Szerepébe azonban annyira beleélte magát, hogy a titkárnőnek, súgva, kénytelen volt még azt mondani:

— Egy kis pihenés azért nem ártana az igazgató úrnak.

V É G E.

Pantaroma
E

Magyar Tea

A JOBB KÖZÖNSÉG
TEÁJA.

KÉRJE MINDENÜTT

GYÁRTJA:

PANTODROG

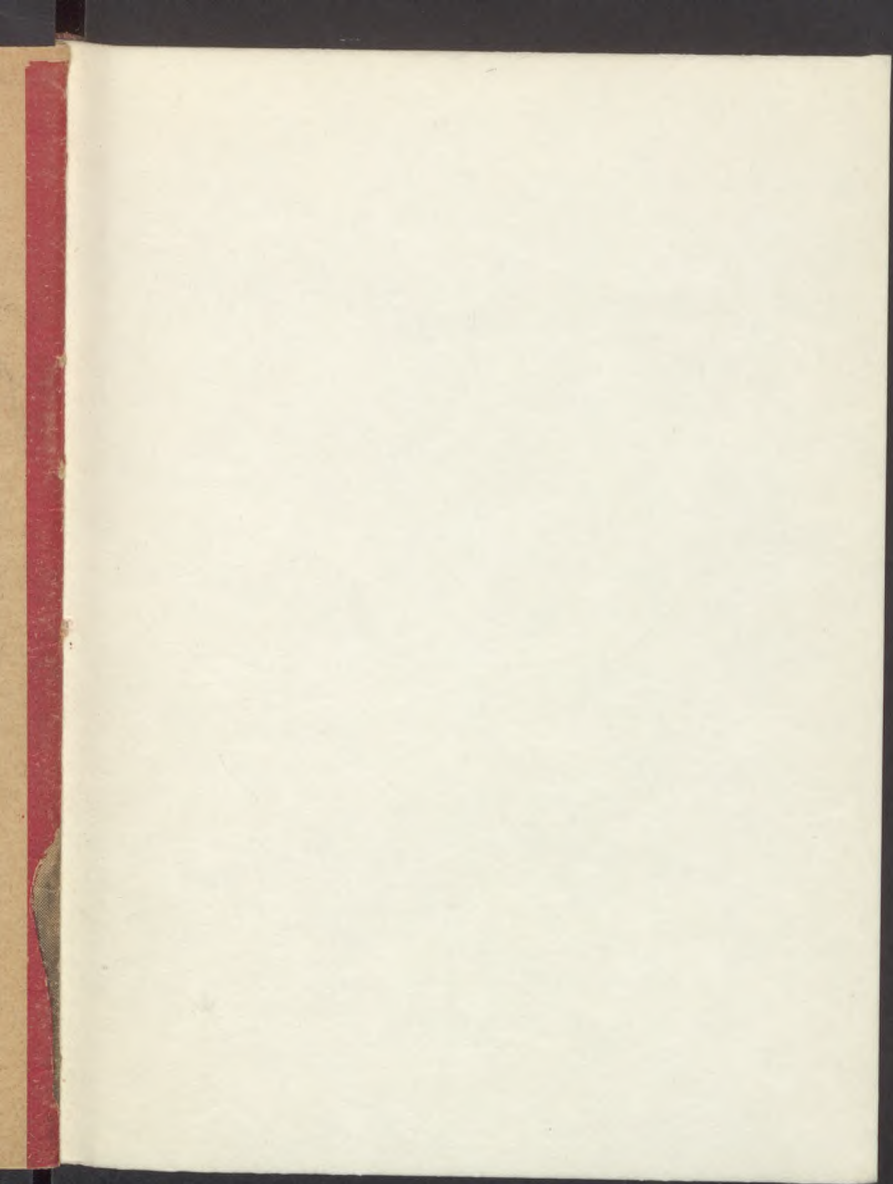
Engedély-szám:

41.468/42.

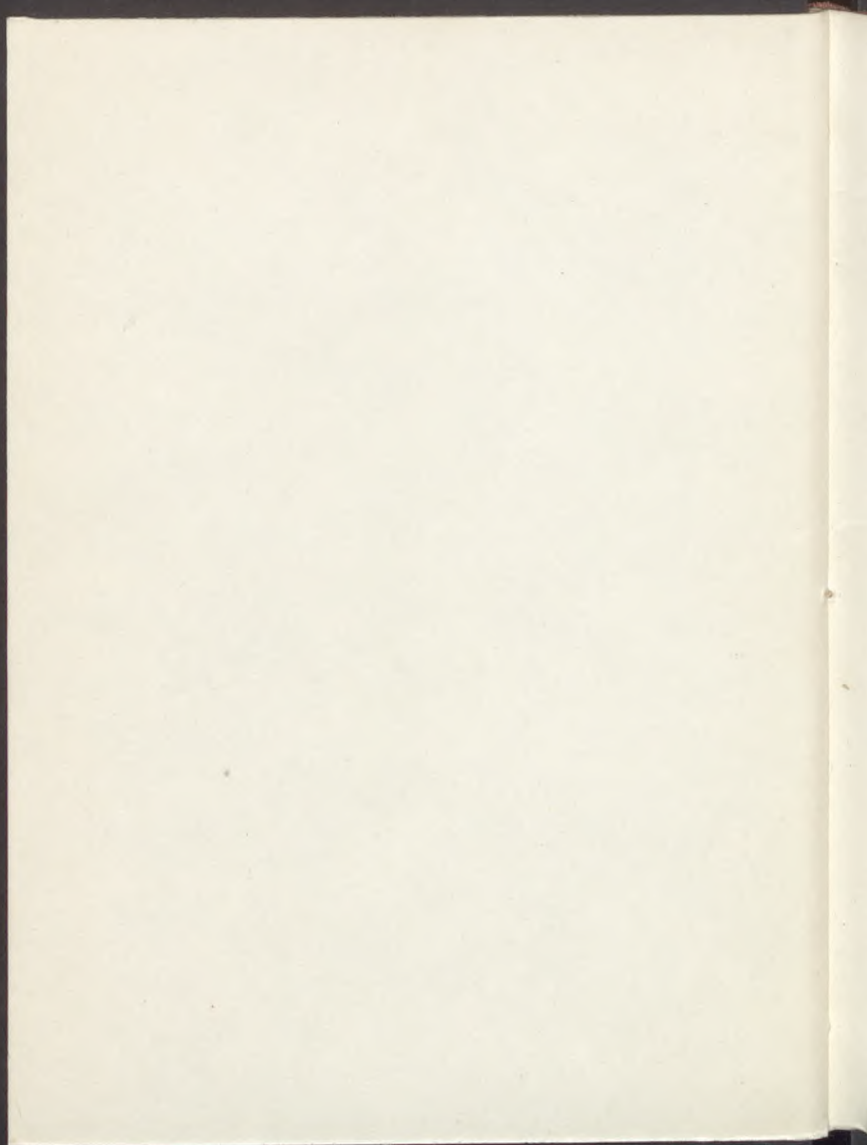
M. E. III.

Somssich
bor

1971 MAJ 5

